

Unutsaq unudularıq

Doxsan səkkiz il əvvəl Bakı şəhərində "Nicat" Maarif Cəmiyyətinin artistləri ilk dəfə olaraq dahi bəstəkar Ü.Hacıbəyovun "Leyli və Məcnun" operasını səhnədə oynadılar. Hüseynqulu Sarabski, Hüseyn Ərəblinski, Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev, Qurban Pirimov və başqalarının fəal iştirakı ilə həmin vaxtdan Azərbaycanda opera sənətinin əsası qoyuldu. Sonralar bu sənətin tanınmasında, inkişaf etməsində xidməti olanlardan biri də məlahətli səsi, insani keyfiyyətləri daim ehtiramla xatırlanan xalq artisti Ələvsət Sadiqov olmuşdu.

O, bir əsr əvvəl Şəkiddə dünyaya göz açmışdı. Ehtiyac ucubətindən 12 yaşından ipək fabrikində əmək fəaliyyətinə başlamışdı. Çox keçmir ki, Ələvsət işgüzarlığı, halal əməyə sevgisi ilə yanaşı, həm də xalq mahnılarının mahir ifaçısı kimi tanınır. Onu el şənliklərinə, toy məclislərinə dəvət edərmiş-

dıqlarını oxuduğu, lakin üzünü ilk dəfə gördüyü müdrik insan, görkəmli nasir-dramaturqla görüşüb. Mirzə Cəlil gül-gülə deyib: "Səndəmi müğənni olmaq istəyirsən?" Sonra sözüənə əlavə edib: "Oğul, çəkdiyin əziyyətdən heç vaxt bezməyin olmasın. Unutma, sadəlik ömürlərin bəzəyi, həyatın gözəlliyi-

Sənət sevgisinin zirvəsi

lər. Nəhayət o, mərhəmətli, qayğıkeş insanların köməyi, məsləhəti ilə Bakıya gəlir. Təsədüf nəticəsində dahi bəstəkar, alicənab insan Üzeyir bəy Hacıbəyovla görüşür. Ustad onun səsinə, ifa qabiliyyətini bəyənir. Məsləhət bilir ki, Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasına daxil olsun. Ələvsət arzusuna çatır. Təhsil aldığı illərdə qəlbən sevdiyi sənətin inceliklərini öyrənir.

Bir müddətdən sonra Üzeyir bəy ona deyir: "Sənin səsinde tərəvət var. Elə şirin avazla oxuyursan, sanki bu səs qürdrətdən gəlir. Məsləhətim budur ki, qalib opera teatrında işləyəsən". Ələvsətin isə cavabı qısa olur: "Ustad, çox sağ olun. Etimadınıza görə ömrümün son anına kimi sizi, göstərdiyiniz qaygını unutmayacağam".

Ələvsəti teatrda işə qəbul etdilər. O, gecə-gündüz çalışır, məşq edir, bil-mədiyini soruşub öyrənərmis. Bir gün görkəmli yazıçı Mirzə Cəlil də opera teatrına, tamaşaya hazırlanan "Şah İsmayıl" operasının məşqlərinə baxmağa gəlib. Ələvsət orada adını eşidib, yaz-

dır".

Bir müddət keçəndən sonra o, "Əsli və Kərəm" tamaşasında Kərəm rolunda səhnəyə çıxdı. Həmin günü tez-tez iftixar hissi ilə xatırlayan, ömrünün 60 ilini opera teatrında işləmiş, unudulmaz tarzən, xalq artisti mərhum Bəhram Mansurov deyirdi:

- Ələvsətlə xeyli müddət məşq etmişdik. Şaqraq səsinə, valehedici oxumağına zilinə-bəminə yaxşı bələd idim. Avazında kövrəklik, hıçqırıq, nalə-fəryad vardı. Amma inam, ümid, vüsal istəyi də az deyildi. Kərəm obrazında səhnəyə çıxanda, bir anlığa onu tanımadım. Qrim, qiyafə, rolun xarakterinə uyğun kostyum Ələvsətin görünüşünü bütönlükdə dəyişmişdi. Kərəmin çarəsiz eşqə düşməsinə onun ifasında görəndə həyəcanım artıdı. Əlim mizrab tutmadı, barmaqqlarım pərdələr üstündə gəzmədi. Çünki o, inandırıcı səsiylə, davranışıyla, oyunuyla həyəcanımı artırmışdı. Onun hündür boyu, yaraşığıl qaməti, ağbəniz çöhrəsi vardı. Lakin Kərəmin qara bəxtini, ümitsizliyini ele

oynadı ki, sanki onu məngənəyə salıb sıxmışdılar. Tamaşa başa çatanda Üzeyir bəy Ələvsəti ürəkəndən təbrik etdi.

Artıq şöhrət qazanmış, etimadı doğrultmuş Ə.Sadiqova "Leyli və Məcnun" tamaşasında Məcnun rolunu oynamağı etibar edirlər. Zəmanənin ən gərgin dövrü idi. Lakin milli dəyərlərimizi uca tutanlar, sənət qədrilənlər özləri dözülməz əzablara qatlaşsalar da, amal və məqsədlərindən dönmürdülər. Müvəqqəti də olsa mənəvi, psixoloji iztirabları tamaşaçılara unudurmağa çalışırdılar. 1936-cı ildə "Leyli və Məcnun" yeni quruluşda oynanıdı. Məcnun rolunun ifaçısı isə Ələvsət Sadiqov idi.

Sənətkar bu və ya digər əsərdə uğur qazanarsa, daha da həvəslənər. Ə.Sadiqov da belə ifaçılardan olub. Onun iştirakı ilə "Şah İsmayıl" tamaşası 1940-cı ildə Opera və Balet Teatrında oynanıdı. Ələvsət Sadiqovu sənətsevərlər alqışlarla qarşıladılar. Tamaşa haqqında yazılmış resenziyada Ü.Hacıbəyovun fikri bu günümüze yadigar

qalib: "Şah İsmayıl"ın milli-mənəvi dəyərlərini, onun xalqsevərliyini inandırıcı, parlaq şəkildə oynadığı üçün aktyor-müğənni Ələvsət Sadiqova hörmətim, minnətdarlığımı bildirirəm. İnanıram ki, milli opera sənətimiz bundan sonra da yaşayacaq, görkəmli ifaçıların ənənələri davam etdiriləcək".

Ələvsət həddən artıq sadə, təmkinli, sənətinə vurğun, yumşaq ürkli, təmiz qəlblil insan idi. Moskvada ilk Azərbaycan ongünlüyündə "Şah-Sənəm" opera-tamaşasında oynadığı Aşiq rolunun sorağı dünyaya yayıldı. 1956-cı ildə xidmətlərinə görə ona xalq artisti fəxri adı verdilər.

...Unudulmaz opera ifaçısı, müğənni Ələvsət Sadiqovdan xoş xatirələrlə bərabər, həm də oxuduğu xalq mahnılarının, muğamların radio lent yazıları yadigar qalib. Xeyrixah, sədaqətli dost olduğu üçün daim yada düşür. Qədirbilən insanlar, sənətsevərlər onun yüz yaşını, anım gününü sevgiyə, qədersiz məhəbbətlə qeyd edir, səhnə fəaliyyətini ehtiramla xatırlayırlar.

*Telman MEHDİXANLI,
"Azərbaycan"*